

CUVÂNT-ÎNAINTE

Succesul ediției precedente (Irinel Popescu – sub redacția *Tratat de Chirurgie*, Editura Academiei Române 2007–2009) ne-a determinat să reînnoim eforturile de a prezenta celor interesați ultimele noutăți în domeniul chirurgiei. Rezultatul este o nouă ediție, programată să apară, la fel ca și cea precedentă, în mai multe volume pe parcursul următorilor ani.

Intervalul de 5 ani scurs între cele două ediții este în acord cu ritmul în care acumularea noutăților în medicină, obligă la un efort de sinteză.

Față de ediția precedentă, munca de coordonare a fost asumată de doi redactori, reprezentând Centrele universitare din București și Cluj-Napoca.

Au fost introduse două volume noi, dedicate otorinolaringologiei și oftalmologiei, discipline chirurgicale care au lipsit din edițiile precedente. Includerea lor în actuala ediție acoperă un gol care era resimțit.

Ca și în edițiile precedente este sintetizată în primul rând experiența românească, la care se adaugă, desigur, noutățile apărute pe plan internațional, unele deja aplicate și la noi în țară, altele în curs de a fi introduse.

Într-un domeniu dinamic și în permanentă schimbare, *Tratatul* se adresează medicilor rezidenți, aflați în plin proces de formare profesională și, în egală măsură, tinerilor specialiști, care doresc să-și continue pregătirea din rezidențiat și să rămână în contact cu ultimele noutăți din domeniul disciplinei în care lucrează. În plus, *Tratatul de chirurgie* va fi util tuturor colegilor care știu că în medicină trebuie să înveți toată viața și că procesul de informare profesională nu se oprește niciodată.

În efortul pe care l-am întreprins am avut alături de noi pe mulți dintre cei care au participat, în calitate de autori sau redactori de volum și la ediția precedentă și cărora le mulțumim pe această cale.

Mulțumiri speciale se cuvin Editurii Academiei Române și Domnului director general Dumitru Radu Popescu, pentru suportul și înțelegerea pe care, la fel ca și la ediția precedentă, ni le-a oferit cu multă generozitate. Doamnei Doina Argeșanu, colectivului tehnoredacțional, pentru abnegația și profesionalismul desăvârșit. Lui Dan Cojocaru, a cărui participare a asigurat continuitatea aspectului grafic.

Prof. dr. Irinel Popescu
Prof. dr. Constantin Ciuce

PREFAȚĂ

Prezentul tratat este o lucrare adresată în primul rând medicilor rezidenți și studenților, în a căror formare profesională noțiunile prezentate se vor o inițiere în domeniul atât de vast al neurochirurgiei.

Deosebita fragilitate a sistemului nervos precum și înalta diferențiere funcțională necesită o expunere chirurgicală foarte precisă și o manipulare extrem de delicată a țesutului nervos în timpul actului chirurgical, alături de o gândire chirurgicală și neurologică judicioasă, bazate pe o foarte bună cunoaștere a anatomiei și patologiei sistemului nervos. Toate acestea au dus la o permanentă dezvoltare a mijloacelor de investigație în paralel cu dezvoltarea tehnicilor neurochirurgicale, fapt ce a lărgit în permanență aria patologiei abordabile neurochirurgicale.

Neurochirurgia este o specialitate relativ tânără desprinsă din Chirurgia Generală abia la începutul secolului XX. Primele încercări de tratament neurochirurgical au fost efectuate de chirurghi generaliști cu o vastă experiență dar și cu o viziune, o intuiție și am putea spune, un curaj deosebit.

În acest context al pionieratului în domeniul Neurochirurgiei este o datorie de onoare și credem noi, o reparație morală necesară față de memoria predecesorilor noștri, să amintim faptul că printre promotorii acestei specialități au fost și nume de marcă ale chirurgiei românești, unii dintre ei practicând operații neurochirurgicale în premieră pe plan internațional, uneori cu mult înaintea unor chirurghi acreditați de istoriografii, oficial, ca având prioritate absolută.

Astfel, Ludovic Russ Senior, fondatorul școlii de chirurgie din Iași, a efectuat în 1847 prima trepanație pentru evacuarea unui hematom extradural, cu 30 de ani înaintea lui William Macewen, cel creditat ca fiind primul chirurg ce a evacuat un hematom subdural. Nicolae Turnescu, primul decan al Facultății de Medicină din București, publică în 1856 primul succes terapeutic chirurgical al unui caz de hidrocefalie, prin punționarea directă a ventriculului și injectarea de iod. Istoriografia oficială americană îl creditează pe William Keen ca fiind primul chirurg care a efectuat o punție ventriculară la un pacient viu în 1888, deci 32 de ani mai târziu. Leon Scully, profesor de chirurgie și anatomie, primul decan al Facultății de Medicină din Iași este unul din pionierii chirurgiei spinale pe plan internațional, în preocupările sale situându-se patologia traumatică și leziunile tuberculoase vertebrale. George Assaky, născut la Iași, format la Paris unde publică în 1886 teza de doctorat cu titlul „De la suture de nerfs a distance”, o metodă originală de grefare a nervilor periferici. La sfârșitul secolului XIX, Leonte Anastasievici efectuează primele intervenții pentru compresiuni tumorale vertebro-medulare și prima cordotomie antero-laterală fiind astfel un promotor al chirurgiei durerii. Contemporan cu el, profesorul Nicolae Bardescu, la București, efectuează pentru prima dată în lume rezecția ganglionului Gasser pentru nevralgia de trigemen. Mai mult decât atât cei doi prezintă lucrarea „Intervention chirurgical dans les affection cerebrales” în cadrul *Société de Chirurgie* din Paris, în anul 1896. Toma Ionescu, probabil unul din cei mai mari chirurghi ai medicinei românești a descris și efectuat, fiindu-i recunoscută prioritatea, simpatectomie cervicală bilaterală pentru tratamentul epilepsiei, precum și prima corticectomie sectorială pentru epilepsie (1896). Trebuie subliniat faptul că în prezent unul din tratamentele cele mai de succes în tratamentul epilepsiei este stimularea nervului vag la nivel cervical, mecanismul de acțiune nefiind pe deplin cunoscut dar bazându-se pe același principiu intuit în mod genial de Toma Ionescu, al implicării sistemului nervos autonom în apariția crizelor de epilepsie. Toma Ionescu a demonstrat și superioritatea voletului osteoplastic, tehnică originală publicată în Germania. Considerat de mulți ca pionier al Neurochirurgiei, Amza Jianu a contribuit în mod esențial la promovarea și dezvoltarea neurochirurgiei ca specialitate de sine stătătoare. Profesor de

chirurgie la Iași încă de la 31 de ani, Amza Jianu este recunoscut ca și chirurgul care a efectuat cu succes prima ablație a unui neurinom de acustic, realizare citată și de Harvey Cushing în monografia sa asupra tumorilor cerebrale. Pentru specialitatea de neurochirurgie este însă mai important faptul că el l-a sprijinit pe Alexandru Moruzzi în specializarea în neurochirurgie. Format în această nouă specialitate la Paris sub îndrumarea lui De Martel, Alexandru Moruzzi înființează, cu sprijinul lui Amza Jianu, prima Secție de Neurochirurgie din România, în anul 1933, fiind totodată a treia secție de acest fel din Europa după cea a lui Oliverona la Stockholm și cea de la Spitalul Militar din Sankt Petersburg.

Având asemenea predecesori, neurochirurgia românească a cunoscut o continuă ascensiune prin fondatorii ei, începând cu Dumitru Bagdasar și mai apoi cu Constantin Arseni, unul din cei mai citați autori români și astăzi atunci când se face referire la tumorile cerebrale, infecțiile și parazitotozele sistemului nervos central. Nicolae Oblu care la Iași a înființat primul Spital Clinic de Neurochirurgie din România în 1972, Ștefan Tristan Iacob la Cluj, Vasile Miclăuș la Timișoara, sunt tot atâtea repere profesionale în dezvoltarea neurochirurgiei ca specialitate în România. Venind spre zilele noastre trebuie amintit Profesorul Leon Dănăilă, promotorul microchirurgiei în neurochirurgia românească și totodată inițiatorul microchirurgiei vasculare, având una din cele mai mari serii de anevrisme intracraniene operate din lume. Alexandru Constantinovici a avut un rol deosebit în deschiderea internațională a neurochirurgiei românești după 1989, iar Profesorul Alexandru Vlad Ciurea, a cărui colaborare la apariția acestui volum o prețuim în mod deosebit, a fost timp de 4 ani „Vice-President at large” al *World Federation of Neurosurgical Societies* (WFNS), ca o recunoaștere a contribuției deosebite la progresul neurochirurgiei mondiale.

Apariția unui *Volum de Neurochirurgie* în cadrul unui *Tratat de Chirurgie* are valoare de simbol al unui arc peste timp, al unei reînțoarceri în vechea matcă, motiv pentru care coordonatorii acestui volum le sunt profund recunoscători inițiatorilor acestui vast proiect atât pentru inițiativă cât și pentru onoarea de a ne nominaliza în acest demers publicistic.

Departate de a fi un tratat atotcuprinzător, în paginile acestui volum ne-am axat mai mult pe principiile de diagnostic și tratament permițând cititorului să însușească noțiunile esențiale, urmând ca apoi acestea să fie aprofundate în tratatele de tehnică și patologie specializate. Sunt prezentate în mod succint datele esențiale necesare pentru identificarea bolii precum și măsurile terapeutice generale pentru o atitudine terapeutică cât mai corectă. Deoarece bolnavul cu afecțiuni neurochirurgicale este arareori un bolnav neurochirurgical pur, tratamentul afecțiunii sau al afecțiunilor lui fiind în imensa majoritate a cazurilor rodul unei colaborări multidisciplinare, coordonatorii au considerat necesară angrenarea în redactarea acestui volum și a unor specialiști cu experiență în domenii conexe neurochirurgiei cum sunt neurologi, neuroanesteziști, specialiști în imagistică, în reabilitare neurologică, chirurghi de chirurgie generală, psihologi.

Alături de aceștia, coordonatorii volumului au investit cu deosebită încredere tineri specialiști și rezidenți neurochirurghi în redactarea unora dintre capitole, încurajând în acest fel capacitatea lor de documentare și de sinteză a celor mai relevante aspecte ale patologiei neurochirurgicale.

Rezultatul obținut este o îngemănare de noțiuni clasice și date de strictă actualitate, structurate într-o formă modernă, sperăm noi accesibilă și utilă tinerilor neurochirurghi în formare, dar în egală măsură putând constitui o sursă de inspirație și pentru specialiști din alte domenii care doresc o informație sintetică asupra patologiei neurochirurgicale.

Adresăm pe această cale mulțumirile noastre tuturor colaboratorilor pentru efortul deosebit și pentru contribuția adusă la apariția acestui volum care sperăm că își va găsi locul nu numai în bibliotecile neurochirurgilor ci și în mintea și sufletul cititorului.

Prof. Dr. Ioan Ștefan Florian

Prof. Dr. Ion Poeată